

14. MORGEN ONWEER VAN GISTEREN

Heden vs. verleden

Doel	de leerlingen leren het verschil tussen heden en verleden; ze ontdekken middelen waarmee dit verschil wordt uitgedrukt in taal.
Vaardigheden	kijken, luisteren, spreken, schrijven

Stap 1

Aanbodfase

1-2. De leerlingen reconstrueren een stripfragment uit het album *De Kaartendans* van *Suske en Wiske*. Dat doen ze door de chronologie te herstellen (werken per twee is hier aanbevolen). Zij moeten zich daarbij vragen stellen als *Wat gebeurt er eerst? Hoe weet ik dat?* Het resultaat is vermoedelijk een verhaal als dit: *Suske, Wiske, Lambik en Jerom willen 'de zwartjas' pakken. Lambik denkt dat hij de man heeft opgesloten, maar de kamer waarin de man zagezegd vastzit, is een binnenkoer. De zwartjas klimt over het muurtje en loopt de straat op. De vier willen hem achterna...*

Mogelijk zet een duo het verhaal in de OVT. In dat geval kunt u de klas vragen welk verschil er is tussen hun verhaal en vorige. De termen OTT en OVT hoeven in deze stap echter niet te vallen.

Zoekfase

3. Een gesprek over chronologie (via oorzaak - gevolg) maakt de leerlingen bewust van het verschil tussen vroeger en nu. U kunt hier bijvoorbeeld een andere volgorde suggereren voor de strip. Aan de leerlingen om uit te maken of uw suggestie mogelijk is of niet. Dat kan leiden tot uitingen als: *Er is geen reden waarom Lambik zijn neus in het water zou steken als hij hem niet eerst verbrand heeft*. U kunt dan vragen met welke woorden zij de volgorde van gebeurtenissen aangeven (eerst, dan, vervolgens, vooraleer...).

Op de volgende bladzijde vindt u een extra oefening met strip (*Yoko Tsuno - Vulcanus' smidse*).

Zelfde oefening als 1.

Yoko Tsuno en haar vriend Paul hebben net een sensationeel bericht gehoord op de televisie en rijden naar elkaar toe. Herstel de volgorde van de gebeurtenissen.

Stap 2

Aanbodfase

1-2. Schrijfoefening: de leerlingen bestuderen de tekening en reconstrueren het verleden (eventueel laat u hen ook iets zeggen over heden en toekomst: *Wat is er gebeurd? Wat gebeurt er momenteel? Wat zal er gebeuren?*). Laat de leerlingen dit in groepjes of per twee uitwerken. U kunt op het bord in twee kolommen voorzien waarin u per groep enkele verhaalelementen verzamelt. Mocht een groep zijn hele verhaal doen in b.v. de OTT (*Er komt een vrachtwagen aangereden, terwijl op hetzelfde moment een auto het kruispunt oversteekt. Ze botsen tegen elkaar. Daarbij raakt een fietser gewond. enz.*), dan kunt u hun verhaal onderbrengen in de ene kolom terwijl u een verhaal in de OVT onderbrengt in de andere. Achteraf kunt u de leerlingen vragen naar opvallende verschillen tussen de verhalen, zoals het verschil in werkwoordstijd.

Zoekfase

3. De leerlingen vergelijken hun relaas met het krantenbericht. Zij kunnen hieruit afleiden dat het krantenbericht, net als hun verhaal, uitsluitend het verleden weergeeft (en dat zo'n berichten dat meestal doen). Als de leerlingen dit vaststellen, kunt u hen vragen hoe ze dit weten. Zo moeten zij bewijzen leveren: de werkwoordstijden, maar ook eventuele signaalwoorden ('gisteren'). Als u de leerlingen in de schrijfoefening ook over heden en toekomst hebt laten schrijven, kunnen zij tot de vaststelling komen dat die in het krantenbericht niet voorkomen. Zij kunnen dit afleiden van signaalwoorden, de werkwoordstijd enz.

Stap 3

Aanbodfase

Als de leerlingen bij voorgaande stappen al een aantal kenmerken hebben geformuleerd van verleden, heden en toekomst, dan kunt u deze stap overslaan. Hij kan evenwel nuttig zijn om zeker te spelen dat iedereen mee is. Hier onderzoeken de leerlingen een weerbericht in verband met het tijdsverloop. Zij stellen vast dat zowel verleden, heden als toekomst aan bod komen. U vraagt hen welke woorden aangeven over welke tijd het precies gaat. Weer een vraag naar signaalwoorden dus, maar ook naar werkwoordsvormen.

Zoekfase

3.

Samengevat

Stap 4

Aanbodfase

Deze stap is vergelijkbaar met stap 2, maar hier gaat het specifiek over de vorm van woorden die het verleden aanduiden, vooral het werkwoord in de OVT.

1-3. De leerlingen verzamelen (werk)woorden.

Zoekfase

4. De leerlingen rangschikken de woorden. Idealiter rangschikken zij de werkwoorden volgens uitgang (-te of -de na de stam), maar sluit andere voorstellen niet bij voorbaat uit. Ze kunnen altijd leiden tot een interessant taalbeschouwelijk gesprek. Interessant wordt het als de leerlingen wel kiezen voor -te vs. -de, maar nog eens gaan onderverdelen in -tte en -dde.

Samengevat

Lesonderwerp

Nu vullen de leerlingen in de voorziene ruimte het lesonderwerp in.

Oefening

Elke tekst met werkwoorden in de OVT leent zich tot een invuloefening. In het boek vindt u een tekst waarbij de leerlingen de OVT moeten invullen en vervolgens moeten rangschikken (klankveranderend vs. klankbehoudend).